

DE AEPYORNIS.

Den 27sten Januarij 1851 toonde J. GEOFFROY ST. HILAIRE in de Fransche Akademie van Wetenschappen het ei van eenen vogel, dat in grootte alle bekende eijeren ver te boven ging. Het had een inhoud van niet minder dan 8 liters, overeenkomende met dien van 6 struisvogeleijeren of van 148 hoendereijeren. Uit eenige fragmenten kon men zelfs besluiten, dat eenige dezer eijeren nog grooter waren en tot 10 liters inhoud hadden. Dit ei was medegebragt door den koopvaardijkapitein ABADIE en gevonden op Madagascar. Het kon van geen en thans levenden vogel afkomstig zijn en onder de hedendaagsche vogels is er geen enkele op eenig punt der aarde, die eijeren legt, welke in grootte tot de genoemde naderen. Tevens werden terzelfder plaats eenige beenderen gevonden, die vermoedelijk van denzelfden vogel afkomstig waren. GEOFFROY ST. HILAIRE besloot daaruit, dat zij behoord hadden aan eenen reusachtigen vogel, met drie teenen, die tot de afdeeling der struisachtige vogels had behoord en waaraan hij den naam van *Aepyornis maximus* gaf. VALENCIENNES echter, die dezelfde stukken ook onderzocht, meende, dat zij behoord hadden aan eenen zwemvogel, uit de groep der Pinguins. Nieuwelings opperde BIANCONI wederom een ander gevoelen. Volgens hem zoude de Aepyornis een roofvogel geweest zijn, die nabij den Condor kwam en vermoedelijk de vogel Roc, waarvan de Venetiaansche reiziger MARCO POLO gewag maakt.

Alleen nieuwere onderzoekingen, gedaan aan een ruimer materiaal, konden het pleit beslissen. Gelukkiglijk is dit thans voorhanden. De heer GRANDIDIER liet in een moerassigen bodem te Amboulitsate, op de westkust van Madagaskar, eenige opgravingen doen en bij die gelegenheid werd een aantal goed bewaarde beenderen gevonden, die blijkbaar aan den genoemden vogel en aan eenige kleinere daarmee verwante vogels behoord hebben. Deze beenderen zijn nader onderzocht door ALPHONSE MILNE EDWARDS, die daarover den 11den October aan de Fransche Akademie een verslag gaf. Zij zijn: 1) een volledig scheenbeen en ver-

scheidene stukken van hetzelfde been; 2) een bijna volledig dijbeen; 3) twee wervels; 4) een dijbeen en stukken van hetzelfde been, die behoord hebben aan eene kleinere soort van *Aepyornis*, en 5) een dijbeen van eene nog kleinere soort van hetzelfde geslacht.

Zonder hier in de bijzonderheden te treden, zij het hier voldoende te vermelden, dat dit onderzoek in het algemeen tot de bevestiging geleid heeft van het vermoeden van GEOFFROY ST. HILAIRE, die, gelijk wij boven zeiden, den *Aepyornis* als een struisachtigen vogel beschouwde. Hij onderscheidde zich echter van de hedendaagsche struisen en Casuarissen door veel plompere, meer massive vormen. Dit volgt uit de gedaante der beenderen van de achterste ledematen, die buitengewoon dik en zwaar, maar niet bijzonder lang zijn. Het boven vermelde scheenbeen is slechts 64 centimeters lang, maar zijn boven einde heeft een omtrek van 45 centimeters. Ook de dijbeenderen zijn buitengewoon dik, maar niet lang. Hetzelfde karakter openbaart zich ook in het loopbeen, dat breeder is dan van eenigen bekenden vogel, den Nieuw-Zeelandschen Moa (*Dinornis giganteus*) niet uitgezonderd. Doch terwijl deze eene hoogte tot van 3 meters bereikte, schat MILNE EDWARDS de hoogte van de grootste soort van *Aepyornis* op niet meer dan 2 meters. Was echter de *Aepyornis* niet, zoo als men tot dusver meende, de grootste der vogels, dan was hij toch de zwaarste, de plompste, de meest *olifantachtige*, zoo als MILNE EDWARDS het uitdrukt.

Uit de gevonden beenstukken blijkt overigens, dat te gelijk met *A. maximus* nog twee andere soorten van geringere afmetingen op Madagaskar geleefd hebben. De eene, die MILNE EDWARDS *Aepyornis medius* noemt, werd ongeveer zoo groot als een Casuaris, de andere, door hem *Aepyornis modestus* geheten, was slechts zoo groot als een trapgans.

Hg.
